

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΩΝ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ
ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Προπληρωτέα εις Αθήνας
τω έκδοτή.

Να τούς Ιούλιος τῆς ἑλλ. ε.
δης συνδρομητὰς δρ. 40.
Διὰ τούς ἑκτός αὐτῆς » 12.

Ἐκδίδεται τρίς τοῦ
μηνός.

ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΒΚΗΛΙΑΔΥΣΕΩΣ.

Ὅχι οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες εἰσι σπουδαῖοι.
(ΑΡΙΣΤΗΠΟΣ.)
Ἐάν τις φιλομαθῆς, ἔση καὶ πολυμαθῆς.
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ.)

Παρά τοῖς Κ. Κ. Διδασκάλους καὶ τοῖς ἐπιστάταις τῶν Γυμνασίων ἐν τῇ ἡμερομηνίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ πόλει τοῖς Κ. Κ. Ἑλληνοκίς Προξένους καὶ τοῖς ἰδιαιτέρως ἐπιτρόποις τοῦ ἑλλ. ε. ε. —

ΛΟΓΟΣ

Εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀντιστρατήγου Χριστοδούλου Χατζῆ Πέτρου, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ δημοκρατικῷ Ναυ τῆν 7 Δεκεμβρίου 1869 ὑπὸ Δ. ΠΑΝΤΑΖΗ.

Ὅταν δ' ἴθνη τὸ περρωμένον τέλος, οὐ μετὰ λήθους ἔτι μοι κείνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμας τὸν αἰ χρόνον ὑμνοῦμενοι θάλλουσι (Ἠρόδ. παρὰ Ξενοφ.)

Τεῦτο, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα καὶ πᾶσα ἡ περιεστῶσα εἰς τὸ περιφανές τοῦτο μνημόσυνον ἀμήγηρις, τοῦτο ἦτο τὸ συμπέρασμα καὶ ἡ ἀμοιβή, τὴν ὁποίαν ἡπεοχέθη ἡ μήτηρ τῆς ἀνδρείας ἀρετῆς εἰς τον μέγαν τῆς ἀρχαιότητος ἥρωα Ἡρακλέα, ἂν ἤθελεν ἀκολουθήσει αὐτὴν καὶ οὐχὶ τὴν πολεμίαν αὐτῆς κακίαν. Ὁ δ' ἀληθὴς ἐκεῖνος ἥρωας ἀδυστάκτως ἐπροτίμησε τὴν διὰ πολλῶν δυσκολιῶν καὶ σκληροπαθειῶν ἀποκτιωμένην ἀθάνατον δόξαν, παρά τῆς φθοροποιῆς κακίας τῆς ὑποσχέσεις, αἵτινες φέρουσι καὶ ὑλικὸν ὄλεθρον καὶ ἠθικὴν κατασχύνην ἀνεξίτηλον.

Εἶναι ἐπαγωγὰ τῶ ὄντι τὰ δελεάσματα τῆς κακίας, ἀλλὰ τῶν ἡρώων ὁ δεξυτερκῆς ὀφθαλμὸς βλέπει τὴν ἐκείθεν αὐτῶν ἀβυσσον καὶ προτιμᾷ τὸν τραχὺν ἀνήφορον, τὸν φέροντα εἰς τὴν ἀληθεῖαν εὐλειαν καὶ τὴν εὐφρομίαν. Ἡ ἀφελῆς, ἡ ἀπείριτος ὀμιλία τῆς ἀρετῆς καταλαμβάνει τὴν καθαρὰν καρδίαν καὶ μόνον οἱ ἀσθενεῖς χαρακτηρῆτες γίνονται παρανάλωμα τῶν τῆς ἡδυπαθείας σχημάτων καὶ γλυκυλογιῶν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη καὶ ἡ αἵρεσις τῶν μεγαθύμων ἀνδρῶν τοιοῦτος εἶναι ὁ ἐπιδικώμενος κληρὸς ὑπὸ τῶν θελόντων ν' ἀφίνωσιν ἐντιμα ἔχνη τῆς διαβάσεως τῶν διὰ τοῦ κόσμου, καὶ δικαίως διὰ τοῦτο ἀμετὰ μνήμης τὸν αἰ χρόνον ὑμνοῦμενοι θάλλουσι.

Δικαιοῦτατα δὲ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀνδοῖσι τάσσεται καὶ ὁ στρατηγὸς Χριστοδούλος Χατζῆ Πέτρου, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ ὁποίου τελεῖται τὸ σημερινὸν δημοτελές μνημόσυνον. Εἰς τὸν πνευματικὸν ἐξ τούτου τύμβον, εἰς τὸ περιφανές ἠθικὸν τοῦ ἥρωος μαυσώλαιον ἐκλήθη ὑπὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλοτιμίας τῶν οικείων του καὶ παρωρμήθη ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ πᾶς Ἑλληνα εἶναι πρὸς τοὺς καλέσαντας εἰς ζωὴν ἐλευθερίας τὴν πατρίδα, νὰ βάνω ἀνθη ὀλίγα ἠνθολογημένα ἐκ τοῦ ἀνθῶνος τοῦ βίου του.

Ὁ τῶν τοιοῦτων ἀνδρῶν ἀνθῶν εἶναι ἡ ἱστορία, ὁ ἀγκόσμιος τῶν ἀριστέων παράδεισος· εἰς αὐτὴν δὲ προσφυγὼν νὰ συναπαρτήσω τὴν συλλογὴν μου, εὗρον πλούσιον θερισμὸν, εὗρον τὰ ἀνθη εὐσημα καὶ ἀγλάαν καρποφορίαν τῶν φυτῶν τῆς φιλοπατρίας, τῆς αὐταπαρνησίας, τῆς ἀνδρείας καὶ πτωῶν τῶν ἀρετῶν, ὅσαι δημιουργοῦσι τὸν ἀληθῆ ἥρωα, τὸν ἐν πολέμοις φοβερὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ γαλήνιον, σεβαστὸν καὶ ἐράσιμον. Ἡ βίβλος τῆς ζωῆς τῆς Ἑλλάδος κατέχει ὡς κειμήλιον βεβύτιμον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τῆς πράξεως του κατὰ τὸν σιωτήριον αὐτῆς ἀγῶνα, καὶ τὴν πολιτείαν του καὶ τὴν διαγωγὴν του ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς εἰρήνης, εὐλόγως δὲ σεμνύνεται ἐπὶ τῷ τοιοῦτω ἀκηράτῳ αὐτῆς στολισμῷ τοῦ Πανελληνίου ἡ μήτηρ καὶ τροφός.

Ὁ παιδικὸς βίος τοῦ μνημονευομένου στρατηγοῦ διήλθεν ὑπὸ τὴν φιλόστοργον ἐπιμέλειαν θεοσεβῶν καὶ φιλοπατρίδων γονέων ἐν διδασκαλίᾳ τῶν πρὸς θεῶν, τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ἐν γένει καὶ τῶν πρὸς τὸν πλησίον ἰδία καθήκοντων. Ἐσπάρη ἐν εὐλογία ὁ τοιοῦτος σπόρος εἰς τὴν ἐπιδεικτικὴν τοιαύτης φουουργίας καρδίαν του, καὶ ἡ συναίσθησις τῶν τοιοῦτων καθηκόντων ἐκόσμηε τῆς νεότητος αὐτοῦ τὰς ἡμέρας. Ἡ συναίσθησις προὐκάλει τὴν πρᾶξιν, τὴν ἐνέργειαν· ἡ θεία δρμη ἐζήτει διέξοδον· ὁ ἐνθουσιασμός ἐγένετο ἰσχυρὸν ἐλατήριον ὄθεν ἐξορμήσας εἰς τὸν κόσμον εὗρε Θεὸν νὰ

λατρεύη άνοποκρίτως εκ ψυχής και καρδίας, εν πνεύματι και αληθεία, και ελάτρευσεν αυτόν, και της άθώας καρδίας του ο λιθάνος άνηλθεν εν όσμη εύωδίας πνευματικής εις τόν θρόνον του αιώνιου εύπρόδεκτος, ως ή πρώτη θυσία του δικαίου Άδελ. Εύρεν έπειτα ο νεαρός Χριστόδουλος πλησίον ν' άσκήση της εναγγελικής αγάπης τα δόγματα, κατά τό δυνατόν αυτό, και ό πλησίον εύγνωμον και ήλαρόν έστρεψε τό βλέμμα προς τον φιλόανθρωπον άνδρα. Έζήτησε και πατρίδα να προσενηχθή και προς αυτήν κατά τας ύπαγορεύσεις της εις τό καθήκον παιδαγωγημένης καρδίας του, κατά την ένδομοχον της φιλοπατρίας του φωνήν, αλλά πατρίδα δέν εύρε και όταν εύώνησε « πα τ ρ ι ς, πα τ ρ ι ς, πο υ ε ι; » ήκουσε στεναγμόν μύχιον, βάρυ, και ήκουσε συνάμα κρότον άλύσεων, και στρέψας κατανοητικόν τό βλέμμα εις μετάρ φαικας πεπεδημένην, στεναζούσαν και οϊμώζουσαν την πατρίδα και θρηνησώς λέγουσαν « Ίδού εγώ τέκνον μου, ίδού εγώ τέσσαρας αιώνας εν μοχλοίς σιδηροίς, εν πέδαις » και εις την γοεράν ταύτην φωνήν, ήτις δεινώς άντήχησεν εις την καρδίαν του, ο υιος της Πατρίδος ειπεν, ή θά συντελέσω ν' απαλλαγή ή Πατρίς μου των δεσμών της, ή τό αίμά μου άχνίζον προ των ποδών της, εις τά δεσμά της, θα έπιζητήση εκ δίκηςιν.

Η χλιδή του βίου των ευπορούντων, ή φιλοκέρδεια, αι ψευδοτιμαί δέν εδέλεασαν τον φιλόπατριν τούτον άνδρα του να μένη άτάραχος εις τά αγαθά του ολβίου οικου του και να ζή δουλοπαιή βίον, δέν τον εφόβησαν οι προφανείς κίνδυνοι, δέν τον απέτρεψαν αι βέβαιαι θυσιαι, δέν τον απεκοίμησαν αι θωπείαι και τα καταβαυκαλήματα της κολακευούσης τους άνδρείους και επιφόβους εις αυτήν άνδρας τυραννίας, άλλ' ήγέρθη εις την ως ειρήται γοεράν της πατρίδος φωνήν, και συνεπαράχθη ή ευγενής του καρδία εις την πανοικτιστον θέαν της δούλης μητρός, και κλίνας γόνυ και ύψώσας κατανοητικώτατον τό βλέμμα εις Ούρανόν, και προς τον θρόνον του Αιωνίου τας χείρας ανατείνας, ώμοσε μετά του Φεραίου, μεθ' όλης της φάλαγγας των υιών της πατρίδος,

Ω βασιλεϋ του κόσμου, όρκίζομαι εις σέ στην γνώμην των τυράννων να μίν ελθώ ποτέ.
Πιστός εις την πατρίδα συντρίβω τον ζυγόν,
κι' άχώριστος θα ήμαι από τον άρχηγόν.
Κι' άν παραβώ τον όρκον, ν' αστραψ' ό ουρανός
και να με κατακαύση να γίνω σαν καπνός.

Και ό ουρανός εις άποκρίσιν έδειξεν εις αυτούς τον εσαυρόν και ειπεν, Έν τούτω νικάτε, και ή Έκκλησία ενεχείρισεν εις αυτούς εύλογημένην της ανεξαρτησίας την σημαίαν, και ένίκησαν, και αι άλώσεις της πατρίδος εν μέρει συν-

ετρίβησαν και έχει ήδη ελευθέρας τουλάχιστον τας χείρας και την κεφαλήν. Και ήδη ήμεις, ήμεις οι τό προίον τών άγώνων των άνδρων εκείνων καρπούμενοι, εύγνώμονες τιμώμεν την μνήμην των και με της Έκκλησίας την θεοπειθη άγιαν φωνήν ίκετεύομεν τον Ύψιστον ύπερ της μακαρίας αποκαταστάσεως της άθανάτου αυτών ψυχής εν τοίς Ούρανοις, και ύμνοϋμεν και δοξάζομεν τό όνομα και την μνήμην αυτών επί της γής, άφ' ου επήλθε τό τέλος της εν αυτή παροικίας των, άφ' ου εκλήθησαν εις τά άνω, εν Κυρίω και εν Πατρίδι αποθανόντες, και ίδού πληρουμένη ούτως ή εις τους ήρωας ύπόσχεσις της άρετης « Όταν δ' έλθη τό πεπρωμένον τέλος, μετά μνήμης τον άει χρόνον ύμνοϋμενοι θάλλουσι ».

Άλλά και πριν ή έκραγή ό μέγας εκείνος άγών, τό αίσθημα της ελευθερίας ήτο ήδη έγληγεμένον και ζωηρόν εις τας καρδίας των υιών της πατρίδος, και πάντα προσπάθεια παρ' αυτών κατεβάλλετο ύπερ της δούλης μητρός. Ούτω, ότε ό μέγας άνήρ, Ναπολέων ό πρώτος, εις την όψιν του όποιου συνεκινούντο λαοί, και ή φωνή του εκλόνοι θρόνους γηραιών βασιλείων, Ζεύς, του όποιου τό βλέμμα ελέλιζε την οικουμένην, ότε, λέγω, ήλαυεν αστραπηφόρος εις τά πεδία του Άρεως τους άητητήτους ήρωάς του, ό νέος έτι Χρ. Χατζή Πέτρου μετά δύο άλλων όμογενών παραστάτες ένωπιον του φοβερού εκείνου άνδρός, εν Βιέννη τότε όντος, εζήτησαν δι' αυτού ίκετευτικώς ύπερ της Ελλάδος μικράν τινα ανεξαρτησίαν. Ο Ναπολέων συγκινήθη εις την έκείτη φωνήν των νέων πατριωτών, ύπεσχέθη αυτοίς, ότε μετά τό πέρας και την αποκατάστασιν των πραγμάτων της Εύρώπης ήθελεν είτε δια της πειθοδς ή άλλως πασχίσει να δώση εις τό δούλον των Έλλήνων έθνος κρείττονα της ζητουμένης ανεξαρτησίαν.

Ο την σκηνήν του μεγαλουργού Ιθ' αιώνας άνοιξας άετός της Γαλλίας, ό δια του ίδιου όνόματος καταστήσας βιρύ της Γαλλίας τό όνομα εις την πλάστιγγα των έθνων, ήθελε βέβαια τηρήσει την δοθείσαν ύπόσχεσιν, διότι διέβλεπεν όποιος άδάμας τιμής ήθελε προστεθ ή εις τό αιώνιον στέμμα της δόξης του, άν έκαλει εις αυτόνομον ύπαρξιν τό έθνος, όπερ έτίμησε και εδέξασε την ανθρωπότητα' αλλά πριν ή ό άετός εκείνος παίση δια του βράμφους του τον ίέρακα τον κρατούντα την περιστεράν Έλλάδα εις τους γαμφούς του όνουχας, έτέθη εις τον κλωδόν της Άγίας Έλένης, και εκειθεν ήρθη από του μαιφόνου κόσμου ό ήρωας, και κατηστερίσθη φεινός εις της άθανασίας τό στερέωμα. Η ές Έλλάδα άφέθη τότε δούλη, δια της χειρός δέ ύστερον των τέκνων της έλαβεν εν μέρει την αυτονομίαν της' αλλά και ούτω και του μνημονευόμενου στρατηγού ή ίκετηρία, και του Ναπολέοντος πρώτου

ή προαίρεσις δέν δύνανται παρ ά μετ' εύγνωμοσύνης ν' αναγραφώσιν εις την Ιστορίαν. Η ύπόσχεσις εν του τοίς ήτο ίερά, ήτο λογος ίπποτικού αυτοκράτορος, και έχουσι καθήκον οι της δόξης και του όνόματος εκείνου διάδοχοι και κληρονομοί να λαβωσιν ύπ' όψιν ταύτην, έφ' όσον και όπου ύπάρχει χρεία της εκτελεσεώς της.

Άφ' ου έλαβε την τοιαύτην έλπίδα ό Χρ. Χατζή Πέτρου ήλθεν εις Ιωάννινα, ένθα προσελήφθη υπό του Φαλαρίδος της Ηπείρου Άλη ως γραμματεϋς, εξαγοραζόμενος τον καιρόν εν ταις πονηραίς εκείναις ήμέραις.

Τό 1818 έκαιτηγήθη μετά του φιλοπατρίδος και συνετοϋ άδελφου του Ιωάννου εις τά της Έταιρίας των Φιλικών, και ούτοι πάλιν κατήχουν και καπεταναίους και άλλους πολίτας άχρι του 1821. Έκτοτε δέ και άχρι τέλους του άγώνος έλαβεν ενεργητικόν μέρος ως άρχηγός και μετ' άλλων ουστρατηγών εις τας σπουδαιότερας μάχας. Η διήγησις της εν αυταις μετοχής του ήθελε δώσει εις τον βραχύν και εις μνημόσυνον ώρισμένον τούτον λόγον όλης Ιστορίας έκτασιν, ήθελε είναι άφήγησις πραγμάτων γνωστών εις πάντα Έλληνα. Γνωστόν δέ του άνδρός τούτου χαρακτηριστικόν ήτο εν αυταις ή καθ' αυτό φρόνιμος άνδρεία, άνδρεία αληθής, ήτις είναι της καρδίας γέννημα και του καθήκοντος ύπαγορεύμα, και ουχι θηριώδης εκ παραφορδς και άνευ λόγου όρμη και θράσος άσκοπον. Η καρδία του ήτο ναός του καθήκοντος. Έν τη εμφανίσει του τό πρόσωπον των πολεμίων εχλωροϋτο και ή καρδία των έτρεμε δεινώς. Η φωνή του, τά προστάγματα του κατέπληττον ως βροντή τους έχθρούς και οι κεραυνοί των δπλων αυτού και του στρατου του εκάλυπτον πτώματα τό πεδίον της μάχης.

Η Θεσσαλία, ή Άκαρνανία, ή Αιτωλία, ιδίως δε τό κλεινόν Μεσολόγγιον, ή Πελοπόννησος, ή Άττική είναι άψευδεις μάρτυρες των τροπαιών του' είναι κήρυκες των κινδύνων εις ους εζετέθη. Διετίλει δε τόσον φιλοστόργως προσφερόμενος προς τε τους εξωματικούς και τους στρατιώτας του, ώς τε πάντες ως πατέρα αυτόν θεώρουν, και ειχον καύχημα των να πολεμώσιν υπό την οδηγίαν του, και γλυκύς έφαινετο εις αυτούς ό θάνατος υπό την σημαίαν του.

Πάσαι οι επί του άγώνος Κυβερνήσεις πολυειδώς έτίμουν τον άνδρα, και την πειθαρχίαν του εν τοίς άνωμαλοίς εκείνοις καιροίς πάντες εθαύμαζον.

Ο Μικαρίτης Κυβερνήτης Καποδίστριας, άκρβης εξεταστής και γνώμων των έκάστου πράξεων και της ικανότητος, άνεδρεν εις τον Χατζή Πέτρον άκραίφνη πατριώτην και αγωνιστήν, φέροντα γνησίας των πολλών του μαχών τας δάφνας, και άνέδειξεν αυτόν εις ύψηλόν στρατιωτικόν αξίωμα εκ των τότε νομοθετηθέντων.

Άν πορευνωρίσθη ή του Χατζή Πέτρου σημαία ουδ' υπό του μακαρίου λήξεως Βασιλέως Όθωνος. Όθεν ήγάπησεν αυτόν ειλικρινώς, περιέβαλεν αυτόν με τον προσήκοντα βαθμόν και επιτίμιον αυτόϋ ύπασπιστήν τον προσέλαβαν. Ο στρατηγός έγνώρισε του βασιλέως εκείνου τό εύθές πνεϋμα και την αγαθήν καρδίαν, και εν πάση εύκαιρία σωτηρίου έλεγεν εις την εκείνου Μεγαλειότητα λόγους, και γνησίας φιλοπατρίας απέφαινε γνώμας' αλλά και του Χατζή Πέτρου και πολλών άλλων χρηστών πολιτών και συμβούλων του οι λόγοι και αι παρατηρήσεις επνίγοντο εις την άδυσσον των κριμάτων εκείνων, οίντες ως σήτες κατέστησαν θρηπιδεστον τον θρόνον του και ψυχροί ύστερον θεαται έγέγοντο των δυστυχημάτων του, ουδέν παθόντες, διότι επλήρωσεν αυτός τας άμαρτίας των.

Ότε δε εδέησε, κατά τό 1854, να δειχθή ότι ή πατρίς αίσθάνεται τον πόνον των μη θάλπομένων υπό τας πτέρυγας αυτής τέκνων της, ό Χριστόδουλος Χ. Πέτρου, μνησθείς ήμερών αρχαίων, ήγέρθη, και περπροσβύτης ήδη, και απέδειξεν, ότι ή άνδρεία εις τας φιλοπατρίδας καρδίας είναι άγήρωα, διαμένει άει και άκμάζουσα και νεαρά, και νέα ό στρατηγός ήγειρε τρόπαια εις τά Θεσσαλικά πεδία' αλλά κατά δυσμοίριαν έθεωρήθη ή φιλαδελφία εκείνη επιβλαβής εις άλλότρια συμφέροντα, και ή σιδηρά και άτεγκτος βία άπηγόρευσε και την ελευθερίαν των δούλων και την δόξαν των ελευθέρων.

Μετά την νέαν επ' αίσιοις φάσιν των πραγμάτων, ό έθνοκλητος Βασιλεύς Γεώργιος, ως δικαίος κριτής και εκτιμητής των εκδουλεύσεων και δικαιωμάτων έκάστου, και έτιμα και δια πολλής αγάπης και θπολήψεως ήγε τον μνημονευόμενον στρατηγόν, και επιτίμιον Αυτόϋ ύπασπιστήν τον άνέδειξε, και πρώτον εν τη εις Εύρώπην άποδημία Του εν τη συνόδω Του προσέλαβε. Η προς τοιοϋτον δε άνδρα βασιλική εύνοια είναι ένίσχυσις της άγνης φιλοπατρίας, είναι έμφύχισις του καθήκοντος, και πολλή οφείλεται εύγνωμοσύνη τω Βασιλει Γεωργίω, διότι και ούτω έπιζη-ει να στερεώνη εις την ήθικην εύεξίαν τους πολίτας. Ότι δε και ξένοι ήγεμόνες περι πλείστου έποιοϋντο τον αξιομακάριστον άνδρα, τό άνωμοίόγει τό στήθος του, όπερ ήτο θυρεός μεγάλων παρασήμων' κρεμάμενα δε ταϋτα εις τό έμπυχον αυτό φρούριον της πατρίδος, τό στήθος του στρατηγού, ήρμοζον εις αυτό, όπως ήρμοζον τά νικηφόρα όπλα εις τάς χείρας του. Αί τιμαί δε αυται, ή γενική των πολιτών ύπόληψις δέν μετέβαλον την προσήνεια, την κοσμιότητα, την μετριοφροσύνην του στρατηγού. Όθεν και προς πάντας όμιλητικός ήτο, και μετά πολλής άφελείας και οικειότητος προς έκαστον προσεφέρτε. Τοϋτο είναι γνώρισμα των εύγενών καρδιών, των αληθώς

γενναίων ἀνδρῶν, οἵτινες δὲν φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν τὸ ἀγριωπὸν καὶ ἀρειμόμιον βλέμμα τῶν μαχῶν, τὰ ἐκπληκτικὰ τοῦ ἐχθροῦς τρομερὸν ἦθος, ἀλλὰ τῆς εὐρύτης τὴν γλυκύτητα καὶ χάριν καὶ τῆς εὐγενείας τὸν πρόβον καὶ ἡμερον πρόσωπον. Οἱ μὴ ἔχοντες ἱστορίαν, οἱ ἐνδεεῖς κατορθωμάτων εἶναι πλούσιοι εἰς καυχῆσεις καὶ φέρουσι τὸ ὄφρῳμα τῆς κενδοξίας καὶ τὴν σοβαρότητα τῆς μωρίας, γινόμενοι οὕτω ἀντικείμενα τῆς κοινῆς χλεύης.

Χαρακτηριστικὸν ἄλλο τῆς ἀξίας τοῦ στρατηγοῦ Χ. Π. ἦτο ἡ ἀφιλοκέρδεια. Πλούσιος ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος, εὐρέθη πένης ἐν τῇ ἐξοδίᾳ, διότι ἐκ τῶν ἰδίων ἀπειθῶς ἀνεπλήρου τὴν τότε ἐνδεῖαν τοῦ δημοσίου ὀπισθοδρομήσας, καὶ τρέφων πολλὰς καὶ μισθοδοτῶν, καὶ πολεμφοδία ἐπιχορηγῶν εἰς τοὺς στρατιώτας του. Ὅθεν καὶ θανάτων δὲν ἀφῆκε περιουσίαν εἰς τὰ τέκνα του, ἀφῆκεν ὅμως εἰς ἀτά ἐκ προνοίας καὶ φιλοπατρίας, ὅτι ἡ πατρίς μάλιστα χρειάζεται, ἀφῆκεν εἰς αὐτὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν Βασιλέα, ἀφῆκε τὴν ἀνδρείαν του, ἀφῆκε τὸ ὄνομα του, τὸ ὅποιον ἀνεπαίσχυντον οὕτω θ' ἀφῆκεν οἱ πατρίωντες υἱοὶ του, καὶ ὅα διατηρήσωσιν αὐτὸ, ὅπως τὸ παρέλαβον, ἀγῶν καὶ τίμιον καὶ κόσμον οὐ μόνον ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἱστορίας.

Δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀμνημόνευτον ὅτι ὁ στρατηγὸς Χ. Π. ἐτήρησεν ἀσπίλον δι' ὅλου τοῦ βίου του τοῦ στρατιωτικοῦ ἀξιώματος τὸν χαρακτήρα. Δὲν ἐτακείνωσεν οὐδ' ἐξηυτέλισεν αὐτὸν εἰς τῆς πονηρᾶς πολιτικῆς τὰ κράσπεδα· δεξιότατα ἀπέφυγε πᾶσαν πλεκτάνην δολιότητος αὐτῆς· δὲν ἐδάνειζε τὸ ὄνομα του, οὐδὲ παρεῖχε τὴν ἀρωγὴν του εἰς τὰς ξείνας τῆς ἀκραστολῆς του πλοκάς. Νεῦς διορατικὸς, εἰθισμένος εἰς τὴν ἀνάκρισιν τῶν ἐν ταῖς μάχαις μηχανημάτων καὶ στρατηγικῶν, δὲν ἐξηπατάτο ἐκ τοῦ δολίου καὶ φαρμακεροῦ μαιδιάματος τῆς πολιτικῆς, ἦτις ἐδηλητήριασε πολλὰς εὐγενεῖς καρδίας καὶ ὡς κίτρινος πυρετὸς κατεκτίρεισε πολλὰς τὴν μιλιώδη, τὴν βροδόχουρον τῆς πατρίδος ὄψιν. Ἡ τοιαύτη πολιτικὴ δὲν εὐρίσκει ἐρείσματα εἰς τὴν ἀρετὴν, διότι πᾶν ἀγαθὸν εἶναι ξένον καὶ τῆς οὐσίας τῆς καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀκέραιος, ὁ ἀκραιφνῆς στρατιώτης Χατζῆ Πέτρος ἐθεώρει αὐτὴν ἀγῶν καὶ μακρόθεν, ὡς, κατ' Εὐροπίδην, ὁ τίμιος Ἰππόλυτος τὴν πάσης τιμῆς μεισιόφρονον θεῶν. Δὲν τὸν ἐδάσκαλεν ὁ πονηρὸς τῆς πολιτικῆς ὀφθαλμὸς, διότι εἰς ἀποτροπὴν τῆς βασκανίας τῆς εἶχε περιπίπτει τὴν φιλοπατριάν του, καὶ ὅταν ἡ τοιαύτη ἀποτροπὴ ὁρακίῃ τὴν καρδίαν, καθίσταται αὐτὴν ἀπρόσβλητον ἀπὸ παντὸς δαιμονίου φθοροποιῦ. Καλῶς οὕτω στρατευσάμενος, δὲν ἐνεπλήχθη ἀλλοτριᾶς πραγματείας, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ ὑπόληψις τοῦ κοινῦ ἦτο ἐγκρι-

σις καὶ ἐπιδοκιμασία τῆς τοιαύτης πιστῆς καὶ ἱποτικῆς αὐτοῦ πορείας εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τῆς διασφορᾶς στρατιωτικῆν τριβὸν. Ἐτήρησεν οὕτω ἀλώβητον τὸν ἑλληνοπρεπῆ ἐκείνον τύπον, ὅστις εἰκονίζει τοῦ ἔθνους τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἠθικότητα, καὶ τοῦ Ἑλληνος στρατιώτου τὴν ἀξιοπρέπειαν. Ἐμείνεν ἐν ᾧ ἐκλήθη καὶ διὰ τοῦτο καὶ εὐδοκίμησεν εἰς τὴν κλησίν του.

Ὅτε δ' ἐκλήθη ὁ καιρὸς ἵνα μεταβάς χοροστατήσῃ ἐν Οὐρανοῖς ἐν τῇ χορείᾳ τῶν συναγωνιστῶν του, τὸ ἐν τῇ γῇ ἀπολειφθὲν σκῆνος τῆς ὠραίας, τῆς τοῦ ἥρωος τὴν δόξαν ἐπαξίως περιβεβλημένης ψυχῆς του, προὔπεμψθη εἰς τὸν τάφον μετὰ πάσης τιμῆς ὑπὸ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς αὐθορμητοῦ τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν περιβλημένον στρατηγὸν ἀγάπης, καὶ ζωνότατα ἐν τῇ κηδείᾳ του ἐχαρακτηρίσθη τὸ δημόσιον σέβας πρὸς τοὺς προμάχους τῆς πατρίδος.

Πόσον δὲ ἐτίμα, πόσον ἠνόει δικαίως καὶ εὐλόγως τὸν θανόντα στρατηγὸν ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν, ἔδειξε καὶ ἡ εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν του μετὰ συγκινήσεως παράστασις τῆς Ἀγίας Μεγαλειότητος. Τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ σώματος χυθὲν βασιλικὸν δάκρυ ἦτο σπονδὴ ἱερά εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀθλοφύρων ἀγωνιστῶν ἐχούθη δὲ μετὰ συντριβῆς καρδίας, διότι ἀπέρχονται ἄνδρες χρήσιμοι εἶτι εἰς τὴν πατρίδα. Ὁ ἀποθεθεὶς δὲ εἰς τὸ καθαρὸν μέτωπον τοῦ Χατζῆ Πέτρος θερμὸς τοῦ Βασιλέως ἀντακασμὸς ἦτο χαίρεσιμα ὅπερ ὁ τῶν Ἑλλήνων Ἄναξ ἀπέστειλε διὰ τοῦ προσφιλοῦς ὑπασπιστοῦ Του εἰς τοὺς προαπελθόντας ἥρωας τοῦ ἔθνους.

Ἀπῆλθε λοιπὸν ὁ σήμερον μνημονεύμενος στρατηγὸς πρὸς τοὺς συντρόφους αὐτοῦ, φέρων εἰς αἰωνίαν αὐτοῦ τιμὴν καὶ μνήμην, οὐ μόνον θερμὴν, πλήρη χάριτος καὶ ἀγιασμοῦ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τελείαν τὴν ἐθνικὴν ἀγάπην καὶ εὐγνωμοσύνην, ἀλλὰ καὶ δύο ἀκόμη παράσημα πολυτιμότετα, τὸ πονετικὸν δάκρυ καὶ τὸν φιλόστοργον ἀσπασμὸν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου.

Περὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης.

(1) (Ἰδε ἀρ. 716).

Ἡ θάλασσα αὕτη ὀνομάζεται ὑπὸ μὲν τοῦ Ἡροδότου καὶ Ἀράβιος κόλπος, ὑπὸ νεωτέρων δὲ τοῦτου συγγραφέων Ἀραβικὸς κόλπος καὶ Ἐρυθρὰ θάλασσα, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ σὺνηθεὶς αὐτῆς ὄνομα καὶ παρὰ ταῖς ἐβδόμηκοντα (τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ) καὶ τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ.

(1) Ὡς συνέχεται τοῦ ἐν ἀρ. 716 τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἀρθροῦ δημοσιεύσασαν τὴν παρ' ἡμῶν καὶ κατὰ τὸ 1855 δημοσιευθεῖσαν σημείωσιν ταύτην.

Καὶ οἱ Ἀραβες ὀνομάζουσιν αὐτὴν Βαγρ-ελ-Κολσοῦμ, ἕπερ ἐστὶ, Ἐρυθρὰ θάλασσα. Ἐστὶ δὲ αὕτη μακρὸς καὶ στενὸς κόλπος ἐκτεινόμενος πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ εἰσαγωγῶν μεταξύ Ἀραβίας πρὸς ἄν. καὶ Ἀφρικῆς (Ἀβυσσινίας, Νουβίας καὶ Αἰγύπτου) πρὸς δυτμᾶς καὶ κείμενος μεταξύ τῆς 42° 40' καὶ τῆς 30° βορ. πλάτους καὶ μεταξύ τῆς 43° 30' καὶ 32° 30' ἄν. μήκους (ἀπὸ τοῦ Ἐρηνοῦτικίου Ἀστερικοῦ πείρα) καὶ τὸ μὲν μήκος αὐτῆς ἐστὶ 1400 ἀγγλ. μίλιων, τὸ δὲ εὖρος, ὅπου μέγιστον, σχεδὸν 200.

ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐγνώσθη πρῶτον τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος, εἰτ' οὖν ὁ δυτικὸς ἐκ τῶν δύο ἐν τῷ μυχῷ αὐτῆς κόλπων (κόλπος Σουέζης) τῶν διὰ τῆς προβολῆς εἰς αὐτὴν τῆς τοῦ Σιναίου ὄρους χερσονήσου ἀποτελουμένων. Τὴν θάλασσαν ταύτην κατέστησε περιβόητον ἡ διὰ τοῦ ἐτέρου (τοῦ δυτικοῦ) τῶν μνησθέντων κόλπων αὐτῆς διάβασις ἀβρόχους ποσὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν, καὶ ὁ κόλπος οὗτος φαίνεται ὅτι ὀνομάσθη πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γεωγράφων Ἐρυθρὰ θάλασσα, ἔξ οὗ μετεβόη ὕστερον τὸ ὄνομα εἰς ὅλον τὸν Ἀράβιον κόλπον καὶ αὐτὸν τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Συνηθέστερον μὲν ἐκαλεῖτο Ἀράβιος ἢ Ἀραβικὸς κόλπος, οὐδέποτε ὅμως ἀπέβαλλε καὶ τὸ ὅ καὶ νῦν φέρει ὄνομα· τὸ δὲ αὐτῶς ὀνομάσθαι παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς μακρὰς συζητήσεις παρὰ τοῖς Γεωγράφοις. Καὶ τινες μὲν ισχυρίζονται ὅτι ὀνομάσθη Ἐρυθρὰ θάλασσα ὡς φαινομένη τοιαύτη ἐκ τῆς ὑποκειμένης τῷ ὕδατι μιλιώδους ἐρυθρᾶς γῆς, ἢ ἐκ τῶν ὑπερκειμένων αὐτῇ τοιοῦτοχρόων ὀρέων, ἕπερ προσβάλλων ἔωθεν ὁ ἥλιος ἐρυθρὰν διὰ τῆς ἀπανακλάσεως φαντάζει τῶν ὕδατων τὴν ἐπιφάνειαν, ἢ διότι ὅτε τὰ ὄρη ταῦτα κατακλύζονται ὄμβρων ἐρυθρᾶν ἢ θάλασσα λαμβάνει χροίαν ἐκ τῶν ἐντεθεν εἰς αὐτὴν καταρρέοντων ὑδάτων. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἐρυθραίνεται ἡ θάλασσα αὕτη ἀπὸ πηγῆς τινος εἰσαγωγῆς εἰς αὐτὴν ὕδατος ἐρυθροῦ καὶ μιλιώδους. Ἰσχυρίζονται ἕτεροι ὅτι ὀνομάσθη οὕτω ἀπὸ Ἐρυθρὰ τινὸς εἰς τινα ἐν αὐτῇ νήσον τυχαίως περαιωθέντος καὶ ἐν αὐτῇ οἰκήσαντος καὶ ἡγεμονεύσαντος. Κατὰ δὲ Διονύσιον τὸν περιηγητὴν, ἡ θάλασσα ἐκλήθη Ἐρυθρὰ ἀπὸ Ἐρυθραίου τινος βασιλέως, οὗ καὶ τάφος ἐκεῖ που δεικνύεται. Εἰσὶν ἔτι οἱ λέγοντες, ὅτι ἐν καιρῷ γαλήνης λαμβάνει χροίαν ἐρυθρὴν ὁ Ἀράβιος κόλπος ἐξ ἀνακλάσεως ἀραιῶν νεφῶν ὑπὲρ αὐτὴν οὕτω χρωματιζομένων ὑπὸ τῶν ἀκτίνων μεσουρανοῦτος τοῦ ἡλίου καὶ ἕτεροι τέλος οἱ πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς θινεῖς ἀμμουγαϊώδεις ὑπερυψοῦνται ἐπὶ πολλὰ στάδια τῆς αὐτοῦ παραλλήλου ἐκτείνονται. Ἡ κρατίστη ἐξήγησις ἐστὶ πιθανῶς ὅτι ἡ θάλασσα αὕτη, οὔσα πλησίον τῆς ἐν τῇ Περσίᾳ Ἀραβίας Ἐδάμ ἢ Ἰδουμαίας, ὀνομάσθη θάλασσα τῆς Ἐδάμ, ὅπερ οἱ Ἕλληνες μεθρημήνευσαν

κατὰ γράμμα Ἐρυθρὰ θάλασσα, διότι τοῦτο σημαίνει τὸ ὄνομα Ἐδάμ.

Ἐν συντόμῳ τινὲ περιγραφῇ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, εὐρισκομένη ἐν τῷ 10 τόμῳ σελ. 533 τῆς Encyclopaedia Ἐκ πληροφοριῶν περιηγητῶν βεβαιούται ὅτι οὔτε τὰ παράλια, οὔτε ἡ θάλασσα αὕτη φαίνονται ἐρυθρὰ, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὀνομάσθη πάντως οὕτω ἐκ τῆς Ἐδάμ (ἐρυθρᾶς) ὡς εἴρηται.

Ὁ πρὸ τοῦ Ἡροδότου ἀκμάσας Δαμάστης τοῦ Ἑλληνικοῦ μαθητῆς ἐπίσταται ὅτι ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα ἦν λίμνη (Στραβ. Α. 47). Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἡρόδοτος φαίνεται συγκεχυμένος περὶ αὐτῆς ἔχων ἰδέαν, ὡς δύναται παρατηρηθῆαι ἐκαστος ἐξετάζων κατ' ἑαυτὰ καὶ παραβάλλων πρὸς ἀλλήλα τα περὶ αὐτῆς χωρία αὐτοῦ. Ὁ παρὰ Στράβωνι Ἐρατοσθένους ὑποθέτει ὅτι ἡ Μεσόγειος θάλασσα ἦν μετεωροτέρα πρὶν ἢ γίνῃ τὸ κατὰ τὰς στήλας τοῦ Πρακλέους ἐκρηγνῆ καὶ συναρθῆ μετὰ τῆς ἐκτὸς τῆς θαλάσσης (τοῦ ὠκεανοῦ), καὶ οἱ τοιαύτη οὕσα ἐκάλυπτε τὸν μεταξύ ταύτης καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς ἰσθμόν, καὶ ἐπομένως ἐξέρρεεν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν. Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Ἐρατοσθένους δὲν παραδέχεται ὁ μνημονεύων αὐτῆς Στράβων (Α. σελ. 38, 39, 57). τὸ τελευταῖον δὲ μέρος τῆς ὑποθέσεως ταύτης τοῦ Ἐρατοσθένους ἐχρησίμωσεν εἰς ἐξήγησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου μνημονευομένης πλάνης τοῦ Μενελάου καὶ ἐλεύσεως αὐτοῦ διὰ θαλάσσης πρὸς τοὺς Αἰθίοπας (ἰδ. Στραβ. ἐνθ. ἀνωτ.)

Οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι ἐγνώρισαν βέλτιον τὰ κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων. Τῷ 100 π. Χ. ἔπει, ὁ Ἀγαθαρχίδης συνέγραψε πλήρη περιγραφὴν ἀμφοτέρων τῶν παραλίων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης· τῆς περιγραφῆς ταύτης σώζονται ἐκλογαὶ τινεῖς ἐκ τοῦ Α. καὶ Σ. βιβλίου παρὰ Φωτίῳ, καὶ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν μικρῶν γεωγράφων. Πολλὰ δὲ περὶ αὐτῆς εὐρισκομένη παρὰ Στράβωνι, Μέλα, Πλινίῳ, Πτολεμαίῳ καὶ Ἀγαθημέρῳ. Περιγράφουσιν αὐτὴν ὡς ἓνα τῶν δύο μεγάλων κόλπων τῆς Νοτίας θαλάσσης (Στραβ. 121), ἦτοι τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, ἐν θάλασσαν Ἐρυθρὰν οἱ Ἕλληνες καὶ Μαρε Κιβρατι οἱ Ῥωμαῖοι συνήθως τότε ὀνομάζον, τὴν δὲ Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ οὕτω καὶ ἐνίστε Ἀράβιον κόλπον. Ὁ Πτολεμαῖος ὅμως ἐπιμελῶς διακρίνει τὰς δύο λέγων περιορίζεται δὲ ὁ πίναξ ἀπὸ μὲν ἀνατολῶν Ἀραβίῳ κόλπῳ καὶ Ἐρυθρᾷ θαλάσσει καὶ βορρᾶ καὶ μέρει τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους. Οὕτω δὲ καὶ ὁ Ἀγαθημέρος, ὅστις ὅμως λέγει Ἐρυθρὰν θάλασσαν τὸν νῦν Βαβ-ελ-Μανδὲβ πορθμόν, ἔξετείνετο δὲ ἀπὸ τῆς Περσίας Ἀραβίας πρὸς τὴν Μεσημβρινὴν ἐσχατιάν τῆς παραλλήλου τῶν ἐν Αἰθιοπία Τρωγλοδυτῶν, περιοριζομένη πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Εὐ-

δαίμονος Ἀραβίας. Ὁ Στράβων, ὀνομάζων Αἰθίοπας, τοὺς παρ' ἄλλη τὴν ὠκεανίτιν διατείνοντας ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι ἡλίου δυσμένου, λέγει ὅτι διηροῦντο οὗτοι φυσικῶς εἰς δύο ὑπὸ τοῦ Ἀραβίου κόλπου «ὡς ἀμεσημερινοῦ κύκλου τμήματι ἀξιολόγω». Τίθεται δὲ τὸν μὲν Περσικὸν κόλπον κατανακτῶν τῆς Κασπίας θαλάσσης, τὸν δὲ Ἀράβιον κατανακτῶν τῆς Ποντικῆς, ὅπερ ὀρθόν (Στράβ. σελ. 121). Ἡ πρὸς Μ. εἰσοδος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἦν στενὸς πορθμὸς (τὰ στενά ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσει. Ητολεμ. δ νῦν δηλ. Βαβ ελ-Μανδὲβ) οὗ πρὸς Δ. ἦν ἡ Δεῖρη ἡ Δήρη καὶ πρὸς Ἀ. ἡ Παλινδρομος ἄκρα. (Ητολεμ. Α. 15 §. 11, Δ. 7. § 9, ς. 7. §. 7, Η. 16.) Οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι δὲν φαίνονται σύμφωνοι ὡς πρὸς τὸ μήκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ὁ Ερατοσθένης θελεῖ τὸ μήκος αὐτῆς 13000 σταδίων, ὁ Στράβων 15,000 (ἐν σελ. 35) ἢ 10,000 (ἐν σελ. 100 ὅπερ διορθωτέον), ὁ Ἀγρίππας 14,000 ἢ 13,776 (1,722 Μ. Ρ. παρὰ Πλίνιῳ) ὁ Ἀγαθήμερος 10,000, καὶ ἄλλοι ἄλλως, κατὰ τὸ μήκος ἑκατέρας τῶν ἀκτῶν αὐτῆς. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εὖρος αὐτῆς ἄλλοι ἄλλως καταμετροῦσι. Περὶ τοῦ κινδυνώδους δὲ τῆς διαβάσεως τοῦ στενοῦ (εἰς ἔνκα καὶ Βαβ-ελ-Μανδὲβ= πύλαι δακρύων ὀνομάσθη) δὲν ποιοῦσι σπουδαῖον οἱ ἀρχαῖοι λόγον. Τὴν δὲν δὲ θάλασσαν ὁμοιάζει ποταμῷ ὁ Στράβων, ἔνεκα τῆς στενότητος αὐτῆς.

Ἐν τῇ προσαρκίῳ ἄκρα ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα χωρίζεται εἰς δύο μυχοὺς ὑπὸ τῆς μεσοχωρούσης τῆς Περσικῆς Ἀραβίας χερσονήσου ἀποτελουμένης ὑπὸ τῶν Μιλάων ὄρεων, κατὰ Ητολεμοῖον (Κ. 17. § 3, ς. 7 §. 12) καὶ ἀποληγούσης πρὸς Μ. εἰς τὸ Ποσειδώνειον ἄκρον, ὑπὸ τὴν 28° βορ. πλάτους. Ἐκ τῶν μυχῶν τούτων ὁ δυτικὸς καὶ μακρότερος ὀνομάζεται Ἡρωπολίτης κόλπος ἢ μυχός, Ἡρώς κόλπος καὶ κόλπος Αἰγυπτιακός (Θεοφ. περὶ Φυτ. Α. 8. Ἰώσηφ. Ἀρχαιολ. Ἰουδ. Η. 2) ἐκ τῆς παρ' αὐτῷ κειμένης Ἡρώων πόλεως, πλησίον τῆς διώρυχος ἣν ἐποίησεν ὁ Νεκὸς Ἰσίδος ἀνάψῃ αὐτὸν τῷ Νεῖλῳ· διαίρει δὲ τὴν μέσην Αἰγυπτίαν ἀπὸ τῆς Περσικῆς Ἀραβίας καὶ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ὑπὸ τοῦ νῦν λεγομένου Ἰσθμοῦ τῆς Σουέζης. Ἡ πρόσγειος ἄκρα αὐτοῦ φαίνεται ὅτι προσεχώθη ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν πλημμυρίδων καταλειπομένων καὶ ὑπὸ τῶν κυριενόντων νοτίων ἀνέμων ἐκφερομένων ἄμμων. Ἐν καιρῷ πλημμυρίδος ἡ θάλασσα αὐτὴ καθίσταται ὑψηλοτέρα τῆς Μεσογείου. Ὁ πρὸς ἀνατολὰς κόλπος ἢ μυχός ὀνομάζεται Αἰλιανίτης, Ἐλιανίτη, ἢ Ἐλιαντικὸς ἐκ τῆς πόλεως Αἰλιανῶν (Αἰλιανῶν, Αἰλιανῆ, Ἐλιανῶν, Αἰλιανῶν, Αἰλιανῶν καὶ κατὰ τοὺς Ὁ Αἰλιανῶν, καὶ κατ' Εὐσεβίον Ἠλλάθ).

Ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα ἦν κατὰ τοὺς ἀρχαίους τριχομύδης, τραχεῖα, βραχέα, καὶ εἰς ἐνάλια ζῶα εὐθηνούσα. Τὰ ὑφαλαέρματα κοραλίων καὶ οἱ σφοδροὶ καὶ συχνὰ μετατρέ-

πόμενοι ἀνεμοὶ ἐν αὐτῇ καθίστων καὶ ἀεῖποτε καθίστων αὐτὴν δύσπλευστον. Ἄλλ' ἀνεκαθεν, ἐφ' ὅσον ἱστορικῶς γινώσκωμεν, ἐπλήετο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, Φοινίκων, Ἰουδαίων καὶ Ἀραβῶν, ὡς μεγάλη λεωφόρος ἐμπορίας μεταξὺ τῶν Ἰνδίων καὶ καθόλου τῶν παραλίων καὶ νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῶν περὶ τὴν Μεσογείον θάλασσαν χωρῶν. εἶχε δὲ διαφόρους ἀξιολόγους λιμένας κατ' ἀμφοτέρω: τὰς παραλιασ ἀσπίδας κυριώτεροι ἦσαν πρὸς δυσμὰς μὲν ὁ Μυος Ὀρμος, Βερενίκη, Ητολεμαῖς ἢ τῶν Ὑερῶν καὶ ἡ Ἀδουλεί· πρὸς ἄνω δὲ τὰ Αἰλιανῶν, ἡ Λευκὴ κωμῆ, ἡ Μούζα, ἡ Ἀκίλια (ταυτιζομένη ὑπὸ τινῶν τῇ Ὑκίλιδι) καὶ ἄλλοι. Ὁ Ητολεμαῖος μνημονεύει τινῶν ὀνομάτων τῶν πολυαρίθμων νήσων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Μνημονεύει δὲ καὶ ὁ Ἡρόδοτος τινῶν, ὡς κειμένων ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσει, εἰς αἷς ἐπέμποντο οἱ ἐκ Περσικῆς ἐφορίζομενοι, ἀλλ' αὐταὶ κείνται ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ.

Βιβλιογραφία
ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΛΟΥΘΑΡΙΟΥ
 ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΟΙ
 ὑπὲρ τῶν θεμελιωδῶν ἀληθειῶν τοῦ χριστιανισμοῦ.

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐπιγραφή βιβλίου, ὅπερ ἐκ τοῦ γερμανικοῦ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μηθερμήνευσε γλώσσαν ὁ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητῆς τῆς θεολογίας ἐν τῇ Θεολογικῇ σχολῇ τῶν Ἱεροσολύμων κ. Ἱερώνυμος ὁ Μυριανθεὺς. «Διὰ τί πολλοὶ ἀβρῶσται ἐν ἡμῖν καὶ κοιμῶνται ἱκανοί;», ἔρωτᾷ ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, διὰ τὴν τοσαύτην ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν, ὅς δ' εἰσὶν καὶ κακοσύνεσι ἐπικρατεῖ σήμερον μεταξὺ τῶν λεγομένων χριστιανῶν; Ἐπεὶ τὸν ἀθλιῶς ἔχουσι τὸ καθ' ἡμᾶς πράγματα; Ἰδοὺ ἀντικείμενα εἰς ἅπερ κριτεῖται ἡ ἀπορία παντῶν, καὶ πάντες ἀποκλινῶνται ἀλλήλων ὑπολαμβάνοντες ὡς ἀμείνον αἴτιον τῆς καθ' ἡμᾶς γενικῆς ἠθικῆς ἀβρῶστικῆς. Ἄλλ' ἐγέρθητε ἀπὸ τοῦ ὕπνου τῆς ἀδιαφορίας, ὡς σοφοὶ καὶ πλούσιοι καὶ εὐγενεῖς χριστιανοὶ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος! ῥίψατε ἀφ' ὑμῶν τὸν ὄγκον τῆς βραθυμίας καὶ τῆς στυγεραῆς ὀλιγωρίας πρὸς τὸ μέγιστον θεῖον καὶ ἰσχυρὸν καὶ λάβετε εἰς ἀνάγνωσιν μετὰ προσοχῆς ἀμα καὶ εὐλαβείας τὴν ἐν λόγῳ μετάφρασιν τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ καὶ εὐκατεῦτου Μυριανθεῖως. Πιστεύσατέ μοι ὅτι εὐρήσεται τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας καὶ τὴν θεραπείαν τῶν φρικτῶν ἀβρῶστικῶν ὑπὸ τῶν πύλων τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πίστεως καὶ τοῦ εὐαγγελίου. Ἐάν ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει τὸ κύρος τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς αἰωνίου ἀληθείας, ὅστις ἐστὶν ὁ σω-

τὴν τοῦ κόσμου, ὁ Χριστὸς, οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν δύνανται νὰ ἔχῃ, ἐπομένως ἡ λέξις ἀρετὴ ἀποβαίνει κενὴ καὶ ἡίστα τοῦ πράγματος σημαντικῆ· ἀφίλοσοφία ζητεῖ τὴν ἀλήθειαν, ἡ θεολογία ἐδρίσκει τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ θρησκεία διακρατεῖ αὐτὴν· ἀλήθεια λοιπὸν ἀνευ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας οὐχ' ὑπάρχει· πολὺ λοιπὸν ἀφιστανται τῆς ἀληθείας, ὅσοι ὡς φανατικούς τινας καὶ μεσαιωνιστὰς ἀποστρέφονται τοῦ ἐμμένοντος ἐν τοῖς ὅροις τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκκλησίας, ἧς θεμέλιόν ἐστιν ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς· πολὺ ἐπίσης κλινῶνται, ὅσοι φρονοῦσιν, ὅτι δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων διὰ τῆς ἀπολύτου καὶ λιαν κινδυνώδους χρήσεως τῆς ἐλευθερίας, ἣν, ὡς λέγουσιν, ἀπαιτεῖ ὁ 19^{ος} αἰὼν, καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκουσι, καὶ διὰ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τῆς ἱστορίας τοῦ ἰδίου ἔθνους, ἀλλως περιπίπτουσι εἰς τὸν σκεπτικισμόν καὶ ἀδιαφορίαν, ἢ εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν ἀρχῶν τότε δὲ ρηθῆσεται δικαίως τοῖς οὕτως ἐπιζητοῦσι τὴν Θεραπείαν τῶν ἡμετέρων πραγμάτων· «ἰατρὴν θεράπευσον πρῶτον σεαυτόν.» Καὶ τοιαῦτα ἐν συντόμῳ εἰσιν αἱ ἀρχαὶ αἵτινες ἀναπτύσσονται εἰς τοὺς «Ἀπολογητικούς λόγους», ὧν ἀξιόλογον μετάφρασιν ἐπεδαψίλευσεν ἡμῖν ὁ καθηγητῆς τῆς ἱερᾶς θεολογίας ἐν τῇ τοῦ παναγίου Τάφου Θεολογικῇ σχολῇ Ἱερώνυμος ὁ Μυριανθεὺς· ἀξίειπαινον τὸ ἔργον καὶ λιαν χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον καὶ σοφώτατον φάρμακον ἐν τῇ ἐπικινδύνῳ ἠθικῇ ἀβρῶστικῇ τῆς ἐποχῆς ταύτης τῶν ἐλευθέρων ἰδεῶν· διό καὶ δικαίως φρονοῦμεν, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον ἐστὶν ἀξιον μελέτης τῶν λογίων καὶ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν καὶ μάλιστα τοῖς τῶν πλουσίων ὁμογενῶν τέκνοις, ὧν τὰς ἀπαλὰς καρδίας καὶ τὰς ἀνάγκους διανοίας διαφθεῖρει ἡ ἀνάγνωσις τῶν θεοτυγῶν Ῥαϊνῶν καὶ τῶν ὁμοίων αὐτῶ ἀθλιῶν θεῶτων. Ἐν ἐν λόγῳ βιβλίῳ τοῦ κληρικοῦ Μυριανθεῖως λέγει πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ· «Ἐγχεῖτε ὁ καθέδων καὶ ἀνάστα ἀπὸ τῶν νεκρῶν καὶ ἐπιψάουσι σοὶ ὁ Χριστὸς.»

Τὰς ὀλίγας ταύτας σκέψεις ἔκρινα καλὸν νὰ γράψω περὶ τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου, ὅπως γνωσθῇ ἡ τοῦτου ὠφέλεια καὶ χρησιμότης ἀνευ οὐδενὸς ἑτέρου σκοποῦ, ὅστις συνήθως ἐπιζητεῖται ἀμα τῇ ἐμφανίσει νεοφανῶν βιβλίων.

Ἐν Φαναρίῳ 23 Ὀκτωβρίου 1869.

† Ο ΔΕΡΚΩΝ ΝΕΟΦΥΤΟΣ.
(Ἐ τοῦ Νεολόγου)

ΠΟΙΚΙΛΑ.
 Περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν τοῦ κρέατος.
 Δὲν εἶναι ἀπὸ σκοποῦ νὰ ἐκθέσωμεν ὀλίγας λέξεις

περὶ τοῦ τρόπου τοῦ βράζειν τὰ κρέατα διὰ νὰ λάβωμεν ἢ καλὸν τοῦ κρέατος ζυμὸν ἢ καλὸν κρέας. Ἐάν ἐπιθυμοῦμεν καλὸν θρεπτικὸν κρέας, τότε πρέπει νὰ ἐντιθῇ τὸ κρέας ἀφοῦ τὸ ὕδωρ ζωηρῶς βράζῃ καὶ διατηροῦμένου τοῦ κρέατος ἐπὶ τινα λεπτὰ εἰς βράσιν, προστίθεται ψυχρὸν ὕδωρ μέχρι τοῦ βαθμοῦ 75 Ῥεωμ. καὶ εἰς αὐτὴν τὴν θερμότητα διατηρεῖται τὸ κρέας ἐπὶ τινὰς ὥρας καὶ τοιοῦτον κρέας εἶναι ἀξιόλογον καὶ θρεπτικόν· διὰ νὰ ἀπκητήσωμεν ὁμῶς καλὸν ἰσχυρὸν ζυμὸν κρέατος, ἀποβράζεται τὸ λειοκομμένον παχὺ κρέας, ἀφοῦ τοῦτο πρότερον ἀναμιχθῇ μὲν νερὸν ἐπὶ ὀλίγα λεπτά. Ὁ ζυμὸς ἀπολαμβάνεται διὰ τῆς δι' ὑφάσματος διυλίσεως καὶ ἐκθλίψεως καὶ προσθήκῃ ἀλατος· σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἀπολειπόμενον κρέας εἶναι στερημένον τῶν θρεπτικῶν αὐτοῦ οὐσιῶν. Ἐν τοῖς μεγάλοις καταστήμασι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς κατασκευάζουσι τὴν τήμερον παξιμάδιον ἔχον καὶ τὴν τοῦ κρέατος θρεπτικὴν δύναμιν. Τὰ κρέατα τῶν ἀρτισφαγμένων ζώων ἀποβράζονται πρὸς ἐκχυσιν τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν τοῦ κρέατος· ὁ ζυμὸς ἐκτριμίζεται πρὸς σύστασιν ἐκχυλίματος καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ πεκυκνωμένου ζυμοῦ ζυμοῦται τὸ ἄλευρον καὶ ἐξ αὐτῶν ψήνονται οἱ ἄρτοι. Κατὰ τὰς χημικὰς ἀναλύσεις ἀπεδείχθη ὅτι 1 Okka τοιοῦτου κρεατοῦχοῦ ἄρτου, κρεατοπαξιμάδι, ἐμπεριέχει τὴν θρεπτικὴν δύναμιν 5 ὀκκάδων προσφάτου κρέατος. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἐψημένον κρέας τοῦτο διατηρεῖ ἀπάσας τὰς θρεπτικὰς δυνάμεις, ἐάν ψῆθῃ ἐντός τηγανίου μετὰ πάχους ἢ βουτύρου ἀνευ προσθήκης ὕδατος ἢ ἐτι καλλίτερον εἶναι νὰ ψῆθῃ ὀβελισμένον καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τὸ πῦρ τῶν ἀνθράκων. Ἡ ἐπάλειψις τοῦ ψηνομένου κρέατος μὲ βούτυρον ἢ μὲ πάχος διατηρεῖ τὸ τῶν κρέατων ἄρωμα, ὥστε τὸ τοιοῦτοτρόπως ἐψημένον κρέας παρέχει τὴν καλλίτερον καὶ ἀξιολογωτέραν τροφήν. Πρὸς διατήρησιν τῶν κρέατων ἐπὶ μήνας καὶ χρόνους τὰ ἀλατίζομεν, προσθήκῃ μικροῦ ποσοῦ νιτροῦ, καθότι δι' αὐτοῦ διατηρεῖται τὸ τοῦ κρέατος ἐρυθροῦν χρῶμα, μὸλον τοῦτο σπουδαῖον εἶναι νὰ μάθῃ ἕκαστος ὅτι διὰ τοῦ ἀλατισμοῦ μέγα μέρος τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν τῶν κρέατων μεταβαίνει εἰς τὴν ἀλμην καὶ τὰ κρέατα στεροῦνται ποσότητος θρεπτικῆς οὐσίας κατὰ 1|3—1|2· ἐξ αὐτοῦ ἐξηγεῖται ὅτι ἡ συνεχὴς χρῆσις τοιοῦτων ἀλατισμένων κρέατων ἔχει ἐπιβλαβὴ ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν ἐσθιόντων, καὶ διὰ τοῦτο ἀναπτύσσονται πολλὰκις σπουδαῖα ἀσθενεῖαι εἰς τοὺς ναυτικούς καὶ ἀλιεῖς.

Περὶ ἰππειοῦ γάλακτος.
 Τὸ ἰππειὸν κρέας εἰσῆχθη τὴν σήμερον πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης πρὸς τροφήν καὶ ἐν ταῖς μεγάλας πόλεσιν ὑπάρχουσι ἰδιαιτέρως ἰπποκρατοκωλεῖα, χιλιάδες δὲ ἀνθρώπων ἀγοράζουσι τὸ ἰππειὸν κρέας ἐν μέρει ὡς εὐθη-

νότερον και πολλοί εκθειάζουσιν αυτό ως πλέον εύπεπτον και εύγυμον. Οί πρός σφαγήν παραδοθέντες ίπποι πρέπει να ωσιν υγιείς, εύτραφείς, και διά να γεινωσί τοιοῦτοί τρέφονται προτοῦ σφαγῶσιν ἐπί εβδομάδας και μῆνας· διά πιτύρων, διά ἀλεσμένης κριθῆς, και διά τῶν πιτύρων τῶν ἀμυγδάλων· ίπποι δὲ γηράσαντες και ἀνικατοί διά ὑπηρεσίαν τινα και θραύσαντες τὸν πόδα διατηροῦνται και τρέφονται ἀξιόλογα. Τὸ πλείστον μέρος τοῦ ίππείου κρέατος καταναλίσκεται εἰς πρόσφατον κατάστασιν, ὅμως μέγα μέρος ἀλατίζεται, καπνίζεται και τοιοῦτον καπνισμένον κρέας τῶν ίππων διαφημίζεται ὡς ἀξιόλογον. Ἄπαντα τὰ τοῦ ίππου χρῆσιμοποιῶνται και τὰ κοιλῶς καθαρισμένα ἐντόσθια χρησιμεύουσι πρὸς διατήρησιν τοῦ βουτύρου ὑπὸ τοῦ ὁποίου ταῦτα γερμίζονται.

Εἰς τὴν Ταρτηρίαν ἀλμέγονται οἱ ίπποι και ἐκ τοῦ ίππείου γάλακτος, τὸ ὅπολον εἶναι γλυκύτατον, κατασκευάζουσιν οἱ ἐγγῶριοι βούτυρον και τυρόν και ἀμφότερα τρώγονται ὑπὸ τῶν Ταρτάρων. Ἐὰν τὸ γάλα τῶν ίππων ἀφεθῆ ἐντός δερματίνων ἀσκῶν, ὡς ποιοῦσιν οἱ ἐγγῶριοι, ταχέως ζυμοῦται και ὁ ἐκ τοῦ τυροῦ ἀποχωρισθεὶς ὀρός ἔχει μεθυστικὴν δύναμιν και ὡς μεθυστικὸν ποτὸν ὑπ' αὐτῶν πίνεται. Τοῦτο τὸ διὰ ζυμώσεως προαχθὲν ῥευστὸν καλεῖται Kumis. Σπουδαῖον εἶναι ὅτι τοῦτο το ῥευστὸν, ὁ ὀρός τοῦ ίππείου γάλακτος, ἐδείχθη τὰ μέγιστα ὠφέλιμος κατὰ τῆς ἀρχομένης και ἤδη προχωρημένης φυματώσεως τῶν πνευμόνων και διὰ τοῦτο μετήνεγκον και μεταπέρουσιν εἰς τὰ τῆς Εὐρώπης μέρη Ταρταρικούς ίππους πρὸς πολλαπλασιασὶν τοῦ γένους αὐτοῦ και πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἐκ τοῦ γάλακτος αὐτῶν ὀροῦ διὰ τοῦς φθισιῶντας.

Ε. ΔΑΝΔΕΡΡ.

Αριθ. πρωτ. 9075.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν Κύριον Πρύταιν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, τοὺς Κυρίους Γυμνασιάρχας, Σχολάρχας, Διευθυντὰς Ἑλληνικῶν Σχολείων Διδασκάλους, και Δημοδιδασκάλους.

Ἐ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀνέθηκε μοι τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν και τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως Ὑπουργείου.

Ἀνακοινῶν ὑμῖν τοῦτο, δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων ἡμῶν θέλετε με διευκολύνει εἰς τὰς ἐργασίας μου, ὡς θέλει προκα-

λεῖ τὸ τῆς ὑπηρεσίας συμφέρον, ὑπὲρ οὗ πάντες ὀφείλομεν εὐσυνειδήτως ν' ἀσχολώμεθα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 27 Δεκεμβρίου 1869.

Ὁ Ὑπουργὸς
Α. Δ. ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ.

Λεξικὸν
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Ἐκδίδεται ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τεύχη ἐκ 40 σελιδῶν, μεγάλου ὀγδόου σχήματος ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ και διὰ λεπτῶν χαρακτῆρων.

Ἰπὸ
Σ. Ι. Βουτυρά, Γ. Α. Βροῦτοῦ και Γ. Βαφειάδου.

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα 12 τεύχη περιέχουσι 3144 λέξεις (σελ. 16'—12—168).

Τὸ ἔργον βαίνει ἀσφαλῶς.—Τιμὴ ἐκάστου τεύχους 1¼ ἀργυροῦ μετζιτιέ.

Συνδρομητὰ καταγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ «Νεολόγου» και ἐν τοῖς βιβλιοποιείοις τοῦ Γαλατῶ και τῆς Πόλεως. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις και τῷ ἐξωτερικῷ, παρὰ τοῖς ἐπιστάσις τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος.

Παρακαλοῦνται οἱ κατὰ τόπους ἐπιστάσις, ἵνα μὴ δέχωνται συνδρομητὰς μὴ προκαταβιβλίου τοῦ ἀντίτιμον εἴκοσι τοῦλάχιστον τευχῶν.

Οἱ πέμποντες ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Νεολόγου» μίαν ὀθωμανικὴν λίραν εἰς οἰαδήποτε γραμματόσημα ἐντός ἡσφαλισμένης ἐπιτολῆς θέλουσι λάβει ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀνεξόδως τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη και τὴν συνέχειαν αὐτῶν μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ.

Οἱ ἐκδοτὰ ἀποδέχονται εὐγνωμόνως πᾶσαν εἰδήσιν ἢ πληροφορίαν, καὶ ὅσον ἐξία ἀφορᾷ τὸν Ἀνατολίην, δυναμένην νὰ καταστήσῃ τὸ ἔργον ὅσον εἶον τε πλήρες και τέλειον.

Παρακαλοῦνται οἱ ὀφείλοντες συνδρομὰς τῆς Ἐφ. τῶν Φιλομαθῶν νὰ πληρώσωσι ταύτας, διότι ἡ καθυστέρησις φέρει βάσανα εἰς τὸν ἐκδότην. Ἡ περαιτέρω ἐπιμονὴ εἰς τὴν μὴ ἐξόφλησιν τῶν ὀφειλομένων συνδρομῶν εἶναι ἀντικρὺς χαιρεκακία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΑΘ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ